

Nr 37

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 53 § 4 mom. och punkt 10 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.; given Stockholms slott den 19 december 1963.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om ändrad lydelse av 53 § 4 mom. och punkt 10 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);
- 2) förordning angående ändrad lydelse av 6 § 4 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt; samt
- 3) förordning om ändrad lydelse av 37 § 2 mom. och 133 § 1 mom. taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623).

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att belopp, som på grund av tjänstepensionsförsäkring utbetalas till särskilt insatt förmånstagare, i vissa fall skall — på sätt nu gäller i fråga om annan pensionsförsäkring — beskattas hos försäkringstagaren i stället för hos förmånstagaren. Lagstiftningen föranledes av att nuvarande undantagsbestämmelse för tjänstepensionsförsäkring utnyttjats till att erhålla eljest inte medgivna avdrag vid inkomsttaxeringen.

Den föreslagna lagstiftningen är avsedd att tillämpas första gången vid 1966 års taxering.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 53 § 4 mom. och punkt 10 av anvisningarna till
32 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 53 § 4 mom. och punkt 10 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen den 28 september 1928¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

53 §.

4 m o m. Har förmånstagare till pensionsförsäkring, som tagits annorledes än i samband med tjänst, på grund av förmånstagareförordnandet uppburit försäkringsbelopp före försäkringstagarens död och äro omständigheterna sådana att försäkringstagaren icke vid utbetalning av motsvarande belopp till förmånstagaren skulle hava varit berättigad till avdrag för beloppet såsom för omkostnad eller periodiskt understöd, skall försäkringstagaren vara skattskyldig för beloppet. Vad nu sagts om försäkringstagaren skall äga motsvarande tillämpning i fråga om den som vid försäkringstagarens död eller eljest efter denne erhållit förfoganderätten till försäkringen.

4 m o m. Har förmånstagare till pensionsförsäkring på grund av förmånstagareförordnandet uppburit försäkringsbelopp före försäkringstagarens död och äro omständigheterna sådana att försäkringstagaren icke vid utbetalning av motsvarande belopp till förmånstagaren skulle hava varit berättigad till avdrag för beloppet såsom för omkostnad eller periodiskt understöd, skall försäkringstagaren vara skattskyldig för beloppet. Vad nu sagts om försäkringstagaren skall äga motsvarande tillämpning i fråga om den som vid försäkringstagarens död eller eljest efter denne erhållit förfoganderätten till försäkringen.

Anvisningar

till 32 §.

10. Ändras försäkringsavtal — — — utbetalt belopp.

Övergår äganderätten till pensionsförsäkring, som icke tagits i samband med tjänst, annorledes än på grund av försäkringstagarens död till annan juridisk person än pensionsstiftelse, skall ett belopp motsvarande försäkringens värde vid tiden för

Övergår äganderätten till pensionsförsäkring annorledes än på grund av försäkringstagarens död till annan juridisk person än pensionsstiftelse, skall ett belopp motsvarande försäkringens värde vid tiden för äganderättens övergång anses såsom

¹ Senaste lydelse av 53 § 4 mom. och av punkt 10 av anvisningarna till 32 § se 1959: 171.

(Nuvarande lydelse)

äganderättens övergång anses såsom på grund av pensionsförsäkringen utbetalt till försäkringstagaren. Vad nu sagts om försäkringstagaren skall äga motsvarande tillämpning i fråga om den som vid försäkringstagarens död eller eljest efter denne erhållit förfoganderätten till försäkringen och överlåter äganderätten till den- samma.

(Föreslagen lydelse)

på grund av pensionsförsäkringen utbetalt till försäkringstagaren. Vad nu sagts om försäkringstagaren skall äga motsvarande tillämpning i fråga om den som vid försäkringstagarens död eller eljest efter denne erhållit förfoganderätten till försäkringen och överlåter äganderätten till den- samma.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1965. Äldre bestämmelser skola dock alltjämt gälla i fråga om 1965 års taxering och i fråga om eftertaxering för år 1965 eller tidigare år.

Förslag

till

Förordning

angående ändrad lydelse av 6 § 4 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom förordnas, att 6 § 4 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

6 §.

4 m o m. Har förmånstagare till pensionsförsäkring, som tagits an- norledes än i samband med tjänst, på grund av förmånstagareförordnandet uppburit försäkringsbelopp före försäkringstagarens död och äro omständigheterna sådana att försäkringstagaren icke vid utbetalning av motsvarande belopp till förmånstaga- ren skulle hava varit berättigad till avdrag för beloppet såsom för om- kostnad eller periodiskt understöd, skall försäkringstagaren vara skatt- skyldig för beloppet. Vad nu sagts om försäkringstagaren skall äga mot- svarande tillämpning i fråga om den

4 m o m. Har förmånstagare till pensionsförsäkring på grund av för- månstagareförordnandet uppburit försäkringsbelopp före försäkrings- tagarens död och äro omständighe- terna sådana att försäkringstagaren icke vid utbetalning av motsvarande belopp till förmånstagaren skulle ha- va varit berättigad till avdrag för be- loppet såsom för omkostnad eller periodiskt understöd, skall försäk- ringstagaren vara skattskyldig för beloppet. Vad nu sagts om försäk- ringstagaren skall äga motsvarande tillämpning i fråga om den som vid försäkringstagarens död eller eljest

¹ Senaste lydelse av 6 § 4 mom. se 1959: 172.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

som vid försäkringstagarens död eller eljest efter denne erhållit förfoganderätten till försäkringen.

efter denne erhållit förfoganderätten till försäkringen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1965. Äldre bestämmelser skola dock alltjämt gälla i fråga om 1965 års taxering och i fråga om efter-taxering för år 1965 eller tidigare år.

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse av 37 § 2 mom. och 133 § 1 mom. taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623)

Härigenom förordnas, att 37 § 2 mom. och 133 § 1 mom. taxeringsförordningen den 23 november 1956¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

37 §.

2 m o m. Vid avlämnande — — — — — iakttagas följande.

Avser sådan — — — — — förmånen utgått.

I kontrolluppgift, — — — — — under förrättningen.

Därest vid — — — — — som avdragits.

I kontrolluppgift enligt — — — — — allmän försäkring.

I kontrolluppgift skall — — — — — preliminär A-skatt.

Särskild uppgiftshandling — — — — — före taxeringsåret.

Kontrolluppgift, som i 1 mom. tredje punkten sågs och som avser pensionsförsäkring tagen annorledes än i samband med tjänst, skall innehålla uppgift om försäkringstagaren eller, i förekommande fall, den som vid försäkringstagarens död eller eljest efter denne erhållit förfoganderätten till försäkringen.

Kontrolluppgift, som i 1 mom. tredje punkten sågs och som avser pensionsförsäkring tagen annorledes än i samband med tjänst, skall innehålla uppgift om försäkringstagaren eller, i förekommande fall, den som vid försäkringstagarens död eller eljest efter denne erhållit förfoganderätten till försäkringen. *Kontrolluppgift, som avser pensionsförsäkring tagen i samband med tjänst, skall innehålla uppgift om den, som enligt tjänsteavtalet skall åtnjuta pensionsförmånen.*

Uppgift skall — — — — — lämpad blankett.

133 §.

1 m o m. Fastighetstaxeringsnämnd består av ordförande samt yt-

1 m o m. Fastighetstaxeringsnämnd består av ordförande samt yt-

¹ Senaste lydelse av 37 § 2 mom. se 1963:266 och av 133 § 1 mom. se 1963:683.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

terligare fem eller, i vissa nedan i terligare, enligt vad nedan i denna denna paragraf angivna fall, sju ledamöter. paragraf angives, lägst fyra och högst sju ledamöter.

Ordföranden och — — — — — i fastighetstaxeringsdistrikt.

I övrigt — — — — — stadsfullmäktige valda ledamöter.

Därest med — — — — — vara fem.

Består fastighetstaxeringsdistrikt — — — olika kommunerna.

Val av — — — — — omförmälda sammanträdena.

Om utgången — — — — — de valda.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling. Bestämmelserna i 37 § 2 mom. i deras nya lydelse skola dock tillämpas första gången med avseende å kontrolluppgift, som avlämnas för kalenderåret 1965.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 december 1963.

Närvarande:

Statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, fråga om *skattskyldighet för vissa belopp som utgår på grund av pensionsförsäkring tagen i samband med tjänst* och anför därvid följande.

Inledning. I prop. 1959:122 framlades förslag om att belopp, som utgår på grund av pensionsförsäkring och utbetalas till insatt förmånstagare, i vissa fall skall beskattas hos försäkringstagaren i stället för hos förmånstagaren. Den föreslagna lagstiftningen, som bifölls av riksdagen (BevU 44), föranleddes av att dåvarande beskattningsregler på området hade utnyttjats till att erhålla eljest icke medgivna avdrag vid inkomsttaxeringen.

De nya bestämmelserna gjordes emellertid inte tillämpliga beträffande tjänstepensionsförsäkringar, bl. a. därför att missbruk inte ansågs behöva befaras beträffande dylika försäkringar.

I en den 1 februari 1963 dagtecknad, till chefen för finansdepartementet ställd skrift har *Svenska livförsäkringsbolags förening* framhållit, att — även om nämnda bestämmelser enligt författningsrummens ordalydelse icke gäller pensionsförsäkring som tagits i samband med tjänst — avsikten dock uppenbarligen inte varit att andra principer skulle gälla för tjänstepensionsförsäkringar än för andra pensionsförsäkringar. Det finns emellertid, framhålles i skrivelsen, fall, där försäkringstagaren insätter förmånstagare att uppbära pensionsbeloppen och där reglerna angående periodiskt understöd skulle ha tillämpats om det icke enligt bestämmelsernas ordalydelse gjorts undantag för tjänstepensionsförsäkringar. Livförsäkringsbolagen kan ej vägra registrering av anmälda förmånstagareförordnanden och dessa blir gällande i och med att de inkommit till bolagen. Med hänsyn till vad nu anförts föreslår föreningen, att sådan ändring vidtages i 53 § 4 mom. kommunalskattelagen och 6 § 4 mom. förordningen om statlig inkomstskatt att därav tydligt framgår att försäkringsbelopp på grund av tjänstepensions-

försäkring skall beskattas på samma sätt som belopp på grund av annan pensionsförsäkring.

Över skrivelsen har, efter remiss, *yttranden* avgivits av kammarrätten, riksskattenämnden, försäkringsinspektionen, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län, 1963 års försäkringsskattekommitté, Svenska försäkringsbolags riksförbund, försäkringsanstalterna Folket och Samarbete (Folksam) samt Svenska personal-pensionskassan.

Så gott som samtliga hörda remissinstanser har tillstyrkt en ändring av bestämmelserna enligt föreningens förslag.

Jag anhåller nu att få upptaga denna fråga till närmare behandling.

Gällande rätt m. m. I den utredningspromemoria som låg till grund för 1959 års ifrågavarande lagstiftning framhölls, att avdragsrätt enligt allmänna regler inte föreligger för periodiskt understöd till juridisk person eller för gåvor till allmännyttigt ändamål. Genom att insätta juridisk person som förmånstagare till pensionsförsäkring kunde avdrag emellertid indirekt erhållas för utgifter av angivet slag. Försäkringstagaren hade ju tidigare fått avdrag för försäkringspremierna. Därtill kom att förmånstagaren kunde vara sådan juridisk person, hos vilken skatteplikt för mottaget belopp icke uppkom.

På samma sätt kunde vidare indirekt avdrag erhållas för enstaka gåvor, för vilka avdragsrätt inte förelåg vid taxering, och för periodiska gåvor i sådana fall, då avdragsrätt icke förelåg för periodiskt understöd, således till annans undervisning och uppfostran, till person, som tillhör givarens hushåll, o. s. v.

Utredningsmännen ansåg att anledning saknades att i fortsättningen lämna försäkringsägare — utredningen använde av skäl som anges i det följande detta uttryck i stället för uttrycket försäkringstagare — möjlighet att genom förmånstagareförordnande dirigera utbetalningen av belopp, som han eljest skulle vara skattskyldig för, på sådant sätt att han indirekt erhåller avdrag för kostnader, som enligt allmänna regler inte är avdragsgilla. De fann det önskvärt att överensstämmelse erhöles mellan bestämmelser om beskattning av pensionsförsäkringsbelopp och gällande bestämmelser om beskattning av gåvor och periodiska understöd. Utfallande belopp bör därför, framhölls det i promemorian, upptagas som intäkt hos försäkringens ägare, eftersom denne, om förutsättningar därför finns, kan erhålla avdrag för motsvarande belopp såsom periodiskt understöd eller, om fråga är om tjänstepension, som pensionsutbetalning.

De sakkunniga påpekade att det sagda hade avseende på belopp som utföll under försäkringsägarens livstid. Utföll försäkringsbeloppet efter försäkringsägarens död, gjorde sig icke samma synpunkter gällande. De sakkunniga anförde härom följande.

Utredningsmännen kan för sin del icke förebringa något skäl mot att förmånstagaren blir skattskyldig för dessa belopp. Tvekan kan föreligga endast i sådana fall, då beloppen tillfaller juridisk person. I och för sig torde nämligen kunna sägas att det är oegentligt att pensionsbelopp över huvud taget skall tillfalla juridisk person. Det må emellertid erinras om att juridisk person normalt insättes som förmånstagare på sådant sätt att de fysiska personer, som är i behov av efterlevandeskydd först tillgodoses. Efter som pensionsförsäkring med garanterade utbetalningar (försörjningsränta) oftast endast tecknas av den, som har familjemedlemmar eller andra anhöriga att sörja för, torde utbetalning av försäkringsbelopp till juridisk person efter försäkringsägarens död mera sällan förekomma. Försäkringsägaren kan ej heller förutse i vilken utsträckning sådana utbetalningar skall förekomma. Enligt utredningsmännens mening är frågan om beskattning av belopp, som tillfaller juridisk person såsom förmånstagare efter försäkringsägarens död följaktligen av ringa fiskaliskt intresse och utredningsmännen anser därför med hänsyn tagen jämväl till de praktiska svårigheter av olika slag lagstiftningsåtgärder på denna punkt utan tvivel skulle medföra, att ett ingripande här i varje fall bör anstå till dess det visar sig att behov därav föreligger.

I utredningspromemorian användes som nyss antytts uttrycket försäkringens ägare i stället för försäkringsavtalslagens motsvarande uttryck, försäkringstagaren. Härom anfördes följande.

I regel torde tvekan icke råda om vem som är ägare till försäkringen. Om ägaren avlider och förmånstagaren får förfoganderätt till försäkringen, inträder han i den avlidnes rätt. Han blir ägare till försäkringen och kan i sin tur insätta förmånstagare. Annorlunda är däremot förhållandet om förordnandet är så utformat, att förmånstagaren icke blir ägare till försäkringen utan endast har rätt att disponera över de belopp, som utfaller under hans livstid. Det är ovisst huruvida detta kan ske genom förmånstagarförordnande. Ordalydelsen i 102 § försäkringsavtalslagen giver närmast vid handen att han icke i sin tur skall kunna insätta förmånstagare till dessa belopp. Om han likväl skulle anses ha sådan rätt, bör han jämföras med ägare och i denna egenskap beskattas för pensionsbeloppen.

De sakkunniga hade övervägt att i nu förevarande hänseende göra skillnad mellan återkalleliga och oåterkalleliga förmånstagarförordnanden. Är förordnandet oåterkalleligt, framhölls det, kan man göra gällande, att ägaren genom att helt avstå från dispositionsrätten över utfallande belopp vidtagit åtgärder som kan likställas med ett avhändande av förvärvskälla. Emellertid kan förbindelse att icke återkalla förmånstagarförordnande begränsas att avse enstaka utbetalning, varigenom skillnaden mellan detta förordnande och ett återkalleligt förordnande blir obetydlig. Icke heller kan man helt bortse från möjligheten att försäkringsägaren och förmånstagaren ingår överenskommelse, som innebär att oåterkalleligheten endast är skenbar. Med hänsyn härtill fann utredningsmännen det icke motiverat att göra skillnad mellan återkalleligt och oåterkalleligt förordnande.

Med utgångspunkt härifrån föreslogs i utredningspromemorian att 53 §

kommunalskattelagen och 6 § förordningen om statlig inkomstskatt kompletterades med en bestämmelse av följande innehåll. Försäkringsägare skall vara skattskyldig för belopp som utgår på grund av pensionsförsäkring, oavsett om han är fysisk eller juridisk person. Det får ankomma på försäkringens ägare att i anledning av utbetalningen söka erhålla det avdrag för omkostnad eller periodiskt understöd vartill han enligt därom gällande regler kan vara berättigad. Vid ägarens död skall dock skattskyldigheten övergå på förmånstagaren, även om denne inte blir ägare till försäkringen.

Den föreslagna bestämmelsen avsågs skola omfatta även tjänstepensionsförsäkringar.

Därutöver hade utredningsmännen beaktat även det fall att en pensionsförsäkring byter ägare. I promemorian anfördes därom följande.

Enligt utredningsmännens mening torde problemet vara aktuellt endast då äganderätten övergår till juridisk person under försäkringsägarens livstid. Från fiskalisk synpunkt synes det icke vara någon fråga av betydelse, men anledning torde dock föreligga att hindra exempelvis, att en person tecknar en pensionsförsäkring mot engångspremie och därefter under sin livstid överlåter försäkringen till sådan juridisk person, som enligt gällande arvsskatteförordning icke är skyldig utgöra skatt för gåva. Genom att äganderätten på sådant sätt överföres till juridisk person, synes nämligen försäkringen ha förlorat sin karaktär av pensionsförsäkring och utredningsmännen anser därför motiverat, att de påföljder, varom stadgas i punkt 10 anvisningarna till 32 § KL, i dylikt fall skall inträda för överlåtaren.

En föreskrift av sådant innehåll föreslogs såsom tillägg till denna anvisningspunkt.

De föreslagna bestämmelserna torde inte, påpekades det i promemorian, behöva föranleda några ändringar i uppbördsförordningen. De sakkunniga anförde därom följande.

Bestämmelser om försäkringsgivarens skyldighet att innehålla preliminär A-skatt finnes i 3 § 2 mom. första punkten och 39 § uppbördsförordningen. De nu föreslagna beskattningsbestämmelserna torde icke behöva medföra någon ändring i angivna författningsrum, eftersom tvekan icke torde behöva uppkomma för vem skatt skall innehållas. Även i fråga om tjänstepension åvilar visserligen enligt förslaget skattskyldigheten försäkringens ägare, d. v. s. arbetsgivaren, men eftersom belopp, som utbetalas till förmånstagare i detta fall kommer att utgöra skattepliktig intäkt av tjänst för denne, följer av gällande bestämmelser, att skatt skall dragas för förmånstagaren.

Slutligen föreslog de sakkunniga ett tillägg till taxeringsförordningens bestämmelse om skyldighet för försäkringsanstalt och understödsförening att utan anmaning till ledning för taxeringen lämna uppgift om belopp som utgivits på grund av sådan försäkring att skatteplikt föreligger (37 § 1 mom. punkt 3 taxeringsförordningen). Det föreslagna tillägget innebar, att uppgiften skall innehålla besked om försäkringens ägare.

I remissyttrandena vitsordades i regel behovet av en lagstiftning på området.

Frågan huruvida tjänstepension borde omfattas av de föreslagna bestämmelserna berördes i de yttranden som avgivits av Folksam, Svenska försäkringsbolags riksförbund och Svenska personal-pensionskassan.

Svenska personal-pensionskassan anförde i denna fråga bl. a. följande.

Till att börja med måste framhållas, att möjligheterna till åtgärder av sådant slag som föranlett den ifrågavarande utredningen praktiskt taget äro uteslutna i fråga om tjänstepensionsförsäkring. Där finns det nämligen regelmässigt tre parter i försäkringsavtalet, sålunda förutom försäkringsgivaren den arbetsgivare som tecknat försäkringen och den anställde för vilken försäkringen tecknats. Något utrymme för ytterligare förmånstagarförordnande beträffande pensioner finns därför som regel icke, och i varje fall icke förrän den anställde lämnat arbetsgivarens tjänst. SPP har sig icke bekant något fall, då en f. d. anställd begärt att få sätta in annan förmånstagarare i stället för den eller de i allmänna försäkringsvillkoren angivna. SPP skulle, om något sådant fall uppkomme, för sin del ställa sig avvisande mot ett dylikt arrangemang. — — —

Av det sagda framgår, att det i fråga om tjänstepensionsförsäkringar skulle innebära en helt orealistisk konstruktion att, som de sakkunniga synas göra, fingera att det är arbetsgivaren som uppbär pensionen från SPP och att han därför i princip skall skatta för den, medan han sedan vidarebefordrar pensionen till pensionären och därvid får avdraga den vid beskattningen. Förhållandet är i själva verket det, att arbetsgivaren är helt avkopplad från pensionsutbetalningen, som i stället sker direkt till pensionären från SPP, varvid i föreskriven ordning avdrag göres för källskatt. Det må i detta sammanhang påpekas, att arbetsgivaren mången gång inte ens vet hur stort pensionsbelopp som utbetalas till pensionären, eftersom till grundpensionen ofta komma återbäringsbelopp efter vissa rätt komplicerade beräkningar.

Kassan yrkade för sin del att bestämmelserna utformades så att i fråga om tjänstepensionsförsäkring pensionstagaren och icke den tidigare arbetsgivaren gjordes skattskyldig.

Liknande synpunkter framfördes av *Folksam*, som därjämte framhöll, att tjänstepensionsförsäkring är en klart avgränsad kategori av pensionsförsäkring och att något missbruk av skattebestämmelserna inte behöver befaras beträffande denna kategori försäkringar.

Svenska försäkringsbolags riksförbund framhöll, att det helt dominerande antalet fall, då utbetalning på grund av pensionsförsäkring skedde till annan än försäkringstagaren, avsåg just tjänstepensionsförsäkringar, där den anställde och hans efterlevande är förmånstagarare. Det kan i dessa fall, ansåg förbundet, inte råda någon tvekan om att skattskyldigheten för utfallande belopp bör åvila förmånstagaren. — Förmånstagarreförordnanden till förmån för juridisk person eller sådan fysisk person, beträffande vilken förutsättningar för avdrag såsom vid periodiskt understöd inte föreligger, är förhållandevis sällsynta. Det är emellertid blott i dessa fall som skattskyldigheten slutligt skall stanna på försäkringstagaren. Riksförbundet ansåg att det inte

var praktiskt att skattskyldigheten primärt lades på försäkringstagaren, eftersom det i det helt övervägande antalet fall var förmånstagaren som slutligen skulle erlägga skatten.

Bestämmelsen att försäkringsanstalts kontrolluppgift rörande pensionsförsäkring skulle innehålla uppgift även om försäkringens ägare mötte invändningar.

Svenska försäkringsbolags riksförbund framhöll att uppgiften om försäkringens ägare skulle bli till nytta endast i ett relativt fåtal fall. Antalet förmånstagare som varje år uppbar pensionsbelopp på grund av tjänstepensionsförsäkringar uppgick till ungefär 30 000. Riksförbundet tillade följande.

Härtill kommer de försäkringar, där försäkringstagarna enligt reglerna för periodiska understöd skall kunna göra avdrag för de på grund av försäkringen utfallande beloppen, och där således uppgiften om försäkringstagare likaså är helt överflödig. Det framgår härav tydligt att försäkringsgivarna genom den föreslagna ändringen ålägges ett mycket omfattande men helt improduktivt merarbete. Och dock stannar det icke härvid.

Då försäkringstagarna enligt de sakkunnigas förslag skall deklarerera för utfallande pensionsbelopp, behöver även de uppgift om beloppens storlek.

Det måste anses åligga försäkringsbolagen att härmed biträda sina försäkringstagare, vilkas majoritet säkerligen önskar fullgöra sin deklarationsplikt på ett så fullständigt sätt som möjligt, även om en underlåtenhet i hithörande fall icke kan utsätta dem för något straffansvar, eftersom den icke innebär undandragande av skatt.

Riksförbundet ansåg det inte rimligt att bolagen i majoriteten av fall, då kontrolluppgift skall lämnas, måste uppge fakta som inte är av betydelse. Förbundet föreslog därför att den särskilda uppgiftsskyldigheten begränsades till annan pensionsförsäkring än tjänstepensionsförsäkring.

Svenska personal-pensionskassan uttalade sig i samma riktning.

Försäkringsinspektionen ifrågasatte i viss mån behovet av det föreslagna tillägget till 37 § 1 mom. taxeringsförordningen. Om en arbetsgivare på båda sidor av vinst- och förlusträkningen skall upptaga de exakta pensionsbelopp, som utbetalas av försäkringsgivaren, kommer han, liksom taxeringsnämnderna, att från försäkringsgivaren få uppgift om dessa belopp.

Riksskattenämnden framhöll, att kontrolluppgift från arbetsgivare m. fl. skall avse den som är skattskyldig för beloppen i fråga, d. v. s. försäkringens ägare. Kontrollen av beskattningen av eventuella periodiska understöd i form av förmånstagareförordnanden får vid sådant förhållande ske i vanlig ordning genom korrespondens mellan vederbörande taxeringsnämnder. Bestämmelserna i 37 § 1 mom. taxeringsförordningen borde, förklarade nämnden, omarbetas i enlighet därmed.

I propositionen konstaterades, att vid remissbehandlingen uttalats, att de föreslagna reglerna borde förenklas och att de borde utformas så att de inte berörde det stora flertalet försäkringar och att tillika framhållits, att miss-

bruk inte torde behöva befaras i fråga om tjänstepensionsförsäkringar. Där-
efter anfördes.

Vad sålunda anförts synes böra beaktas. De nya reglerna bör alltså inte
gälla pensionsförsäkringar, som tagits i samband med tjänst.

Inte heller i fråga om andra pensionsförsäkringar synes det erforderligt
att skattskyldigheten generellt flyttas från förmånstagaren till försäkrings-
tagaren. För att nå det avsedda syftet behöver endast föreskrivas, att be-
skattningen av belopp som utgår på grund av förmånstagarreförordnande
skall ske hos försäkringstagaren i fall då denne inte har varit berättigad till
avdrag för beloppet om han i stället direkt utbetalat det till förmånstagaren.
En sådan bestämmelse bör kompletteras med skyldighet för försäkringsföre-
taget att på den kontrolluppgift rörande försäkringsbeloppet som skall läm-
nas till ledning för förmånstagarens taxering lämna uppgift om försäkrings-
tagaren. Härigenom får den taxeringsnämnd som har att taxera förmånsta-
garen tillfälle att bedöma om anledning kan finnas att i stället beskatta för-
säkringstagaren. Om så skulle vara fallet, åligger det enligt allmänna regler
taxeringsnämnden att i förekommande fall lämna meddelande därom till an-
nan taxeringsnämnd.

Utredningsmännen har även föreslagit, att försäkringstagaren skall be-
skattas, om han överlåter försäkringen till annan juridisk person än pen-
sionsstiftelse. Denna bestämmelse får ses som ett naturligt komplement till
vad som i övrigt föreslagits och bör därför införas.

Lagstiftningen utformades i enlighet med det nu sagda. Bestämmelserna
upptogs i tillägg (4 mom.) till 53 § kommunalskattelagen och till 6 § förord-
ningen om statlig inkomstskatt och vidare i ett tillägg till punkt 10 av anvis-
ningarna till 32 § kommunalskattelagen. Därjämte infördes i 37 § 2 mom.
taxeringsförordningen en ändring i fråga om kontrolluppgifterna.

I förenämnda skrivelse från Svenska livförsäkringsbolags förening, vari
föreningen föreslår att bestämmelserna i 53 § 4 mom. kommunalskattelagen
och 6 § 4 mom. förordningen om statlig inkomstskatt göres tillämpliga på
tjänstepensionsförsäkringar, framhåller föreningen, att de föreslagna änd-
ringarna icke bör föranleda ändring av 37 § taxeringsförordningen så
att försäkringsgivare vid tjänstepensionsförsäkring skall till skattemyndig-
heterna behöva ange den förutvarande arbetsgivarens namn. Denna uppgift
saknar enligt föreningens mening i förevarande sammanhang betydelse. Den
uppgift som kan ha intresse är huruvida pensionsbeloppen tillfaller annan
än den som enligt tjänsteavtalet skall åtnjuta pensionsförmånerna.

Remissyttrandena. Samtliga hörda remissinstanser utom en tillstyrker, att
de ifrågavarande bestämmelserna göres tillämpliga för tjänstepensionsför-
säkringar. *Länsstyrelsen i Stockholms län* anser icke att vad föreningen an-
fört utgör tillräcklig grund för föreslagen lagändring. Enligt länsstyrelsens
erfarenhet föreligger ej heller behov av ändring i sagda riktning.

1963 års *försäkringssskattekommitté* framhåller, att försäkringstagare,
som önskar att försäkringsbeloppet skall tillfalla annan, enligt försäkrings-

avtalslagen kan insätta denne som förmånstagare. Ett förordnande av sådan innebörd blir giltigt sedan det skriftligen meddelats försäkringsgivaren eller genom dennes försorg antingen intagits i eller antecknats på försäkringsbrevet. Har icke annat avtalats mellan försäkringstagaren och förmånstagaren, kan förordnandet i regel när som helst återkallas. Förbindelse att icke återkalla ett förmånstagareförordnande är formlös och behöver icke delges försäkringsgivaren eller antecknas på försäkringsbrevet.

Som framhålles i den remitterade skrivelsen kan försäkringsanstalt icke vägra registrering av förmånstagareförordnande. Kommittén tillägger.

Genom försäkringstagarens obegränsade rätt att sätta vilken person som helst — fysisk eller juridisk — som mottagare till belopp som utfaller på grund av pensionsförsäkring kan denna försäkringsform begagnas för tillgodoseende av ändamål, som ligger helt vid sidan av de med pensionsförsäkring avsedda. Eftersom premien för pensionsförsäkring är avdragsgill vid taxering skulle härigenom kunna ernås en av lagstiftaren icke avsedd skattehindring, därest förhållandena icke reglerades lagstiftningsvägen. En sådan reglering skedde genom 1959 års lagstiftning, då genom införande av bestämmelser i 53 § kommunalskattelagen och 6 § förordningen om statlig inkomstskatt försäkringstagare hindrades att utnyttja pensionsförsäkring, som icke tagits i samband med tjänst, för kringgående av bestämmelserna för beskattning av periodiskt understöd med mera. Att samma bestämmelser bort införas beträffande pensionsförsäkring, som tecknats på grund av tjänst, därom synes i princip icke rätt delade meningar.

Såvitt kommittén kunnat finna var det endast de praktiska svårigheter, som var förknippade med den av utredningsmännen år 1959 föreslagna uppgiftsskyldigheten, tillsammans med den omständigheten att missbruk av nämnda försäkringsform icke konstaterats som avhöll departementschefen från att föreslå en utsträckning av tillämpningsområdet för de nya bestämmelserna till att omfatta även pensionsförsäkringar, som tecknats på grund av tjänst.

I vad mån skatteflykt äger rum med utnyttjande av tjänstepensionsförsäkring har, framhåller kommittén, icke närmare utretts. Det är emellertid känt för kommittén att sådana fall förekommit. Den omständigheten att antalet fall vid en jämförelse med antalet övriga förordnanden om förmånstagare till ifrågavarande försäkringar kan sägas vara obetydligt utgör givetvis från principiell synpunkt intet skäl att underlåta att utforma beskattningsreglerna så, att skattskyldigheten på området bedömes enhetligt.

Under beaktande härav bör enligt kommitténs mening sådana ändringar vidtagas i 53 § kommunalskattelagen och 6 § förordningen om statlig inkomstskatt att belopp, som utfaller på grund av tjänstepensionsförsäkring, beskattas efter enahanda grunder som gäller beträffande belopp, som utfaller på grund av annan pensionsförsäkring.

Kommittén anser på grund av vad sålunda anförts att en ändrad lagstiftning enligt de linjer, som skisserats i den remitterade skrivelsen bör komma till stånd, dock att en däremot svarande ändring synes böra vidtagas jämväl

i bestämmelserna i punkt 10 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen.

Svenska personal-pensionskassan säger sig inte vilja motsätta sig förningens förslag, att sådan ändring vidtages i 53 § 4 mom. kommunalskattelagen och 6 § 4 mom. förordningen om statlig inkomstskatt att därav tydligt framgår att försäkringsbelopp på grund av tjänstepensionsförsäkring skall beskattas på samma sätt som belopp på grund av pensionsförsäkring. Behov av sådan lagändring föreligger dock ej såvitt gäller av kassan meddelade tjänstepensionsförsäkringar. Kassan medgiver nämligen inte att arbetsgivaren eller den försäkrade genom ändring av förmånstagareförordnande eller på annat sätt förordnar att pensionsbeloppet skall under den försäkrades livstid tillfalla annan än den försäkrade själv.

Försäkringsinspektionen gör följande uttalande.

I vilken utsträckning missbruk av tjänstepensionsförsäkring på av förningen antytt sätt förekommer, har icke närmare angivits men att nu gällande beskattningsbestämmelser på området i viss omfattning begagnas för skatteflykt är antagligt. Även om detta icke sker i någon större utsträckning är det ur principiell synpunkt otillfredsställande att dylika möjligheter förefinns och det bör därför beträffande beskattning av utfallande pensionsförsäkringsbelopp, till vilka förmånstagare insatts, gälla likartade bestämmelser antingen dessa försäkringar tecknats på grund av tjänst eller annorledes.

Inspektionen anser därför, att en ändring av 53 § 4 mom. kommunalskattelagen och 6 § 4 mom. förordningen om statlig inkomstskatt bör ske på sätt som av livförsäkringsbolagsföreningen föreslagits.

Enligt *kammarrättens* uppfattning bör i princip icke göras skillnad i beskattning av belopp, som utfaller på grund av tjänstepensionsförsäkring och belopp, som utfaller på grund av annan pensionsförsäkring. Kammarrätten tillägger.

Det har uppenbarligen ej heller varit lagstiftarens avsikt att i princip införa sådan skillnad, då vid 1959 års lagstiftning tjänstepensionsförsäkring undantogs från de i 53 § kommunalskattelagen och 6 § förordningen om statlig inkomstskatt införda bestämmelserna om beskattning av pensionsbelopp, som före försäkringstagares död tillfallit förmånstagare. Då kammarrätten delar den i remitterade skrivelsen framförda uppfattningen, att en nöjaktig taxeringskontroll kan vinnas genom att en, såvitt kammarrätten kan finna, föga betungande uppgiftsskyldighet ålägges försäkringsgivaren, synes det skäl, som varit avgörande för att tjänstepensionsförsäkring skulle undantagas från tillämpning av 1959 års bestämmelser, ha bortfallit. Emellertid synes en ändring av gällande bestämmelser böra omfatta även punkt 10 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen.

Även *överståthållarämbetet* ifrågasätter om inte viss ändring erfordras jämväl av bestämmelserna i punkt 10 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen.

Beträffande försäkringsanstalts uppgiftsskyldighet framhåller försäkringsinspektionen, att det med hänsyn till det ringa antal fall, där missbruk av tjänstepensionsförsäkring på här antytt sätt kan länkas förekomma, synes angeläget att försäkringsgivaren för taxeringskontroll inte åläggas en uppgiftsskyldighet som är betungande.

Enligt 1963 års försäkringskatteskommittés mening torde det med hänsyn till det relativt ringa antal fall, där av lagstiftaren icke avsett utnyttjande av tjänstepensionsförsäkring kan antagas förekomma, för en tillfredsställande taxeringskontroll vara tillfyllest att försäkringsgivaren åläggas den begränsade uppgiftsskyldighet som antytts i den remitterade skrivelsen.

Riksskattenämnden finner det i likhet med föreningen vara onödigt att i kontrolluppgift rörande tjänstepensionsförsäkring upptaga namnet på den förutvarande arbetsgivaren. Då uttrycket försäkringstagare har olika innebörd, beroende på om fråga är om en tjänstepensionsförsäkring eller om annan försäkring, erfordras emellertid en komplettering av 37 § 2 mom. taxeringsförordningen. Det bör sålunda klart utsägas, att försäkringsgivaren blir skyldig att, i fall då förmånstagaren är annan än den som enligt tjänsteavtalet skall åtnjuta pension, lämna uppgift om den senare.

Folksam och Svenska personal-pensionskassan understryker vikten av att skyldighet inte åläggas försäkringsgivare vid tjänstepensionsförsäkringar att till skattemyndigheterna uppgiva den eller de förutvarande arbetsgivarnas namn.

Departementschefen. År 1959 genomfördes den ändringen av skattelagstiftningen, att belopp, som utgår på grund av pensionsförsäkring och utbetalas till särskilt insatt förmånstagare, i vissa undantagsfall skall beskattas hos försäkringstagaren i stället för hos förmånstagaren. Ändringen föranleddes av att dåvarande beskattningsregler på området utnyttjats för att erhålla eljest inte medgivna avdrag vid inkomsttaxeringen. Då det emellertid ansågs att missbruk inte behövde befaras i fråga om tjänstepensionsförsäkringar, gjordes i de nya reglerna uttryckligt undantag för pensionsförsäkringar, som tagits i samband med tjänst.

Svenska livförsäkringsbolags förening har nu framhållit, att det förekommer fall i fråga om tjänstepensionsförsäkring, där försäkringstagaren insätter förmånstagare att uppbära pensionsbeloppen och där försäkringstagaren skulle bli skattskyldig för beloppen, om inte det uttryckliga undantaget för tjänstepensionsförsäkringar fanns. Sådana förmånstagareförordnanden kan enligt föreningens mening visserligen inte sägas förekomma i den utsträckningen, att det finns anledning att tala om missbruk. Föreningen vill dock föreslå, att skattereglerna ändras så att försäkringsbelopp på grund av tjänstepensionsförsäkring skall beskattas på samma sätt som belopp på grund av annan pensionsförsäkring. Detta förslag har tillstyrkts av i stort sett samtliga hörda remissinstanser.

Av vad som framkommit i ärendet får det anses fastslaget, att det undantag som år 1959 gjordes för tjänstepensionsförsäkringar, utnyttjats av vissa skattskyldiga för att nå icke avsedda skatteförmåner. Jag vill därför tillstyrka förslaget från Svenska livförsäkringsbolags förening, att de nämnda år beslutade bestämmelserna göres tillämpliga även på pensionsförsäkringar, som tagits i samband med tjänst. Därvid bör, som flera remissinstanser påpekat, ändring ske också i punkt 10 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen.

Beträffande kontrolluppgiften vid taxeringen synes böra föreskrivas, att kontrolluppgift, som avser pensionsförsäkring tagen i samband med tjänst, skall innehålla uppgift om den, som enligt tjänsteavtalet skall åtnjuta pensionsförmånen.

De nu föreslagna bestämmelserna bör gälla försäkringsbelopp som utbetalas under år 1965 och senare.

De nya reglerna föranleder ändringar i — förutom nyss nämnda anvisningspunkt till 32 § kommunalskattelagen — 53 § 4 mom. samma lag, 6 § 4 mom. förordningen om statlig inkomstskatt och 37 § 2 mom. taxeringsförordningen. Samtidigt bör vidtagas en rent redaktionell ändring i 133 § 1 mom. sistnämnda förordning.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå 1964 års riksdag att antaga inom finansdepartementet upprättade förslag till

1) *lag om ändrad lydelse av 53 § 4 mom. och punkt 10 av anvisningarna till 32 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);*

2) *förordning angående ändrad lydelse av 6 § 4 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt; samt*

3) *förordning om ändrad lydelse av 37 § 2 mom. och 133 § 1 mom. taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623).*

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Sven-Olof Norberg